

I. Dane podstawowe

Nazwa przedmiotu	Muzyka w przestrzeni sakralnej
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Music in a sacred space
Kierunek studiów	Muzykologia
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	II
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	Stacjonarne
Dyscyplina	Nauki o sztuce
Język wykładowy	Język polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	ks. dr Dariusz Sobczak
---	------------------------

Forma zajęć	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
Wykład	30	II	3

Wymagania wstępne	Bardzo dobra znajomość historii muzyki oraz form i gatunków muzycznych. Znajomość prawodawstwa i liturgii Kościoła rzymskokatolickiego. Ogólne rozeznanie w zakresie dziejów sztuki.
-------------------	--

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

Omówienie i prezentacja stylów architektury sakralnej w poszczególnych epokach. Przedstawienie regulacji dotyczących muzyki wykonywanej w "przestrzeni sakralnej" – prawodawstwo dotyczące organizowania koncertów w kościele. Ukazanie na przykładach z historii literatury muzycznej koncepcji kompozycji stosowanych w danej architekturze kościelnej: estetyka epok muzycznych i estetyka sztuki sakralnej. Wskazanie powiązań pomiędzy muzyką i sacrum - teologia i duchowość dzieła muzycznego. Omówieniu stanu faktycznego muzycznych wydarzeń kościelnych (festiwale, przeglądy, koncerty) i prześledzenia repertuaru. Zapoznanie studentów z wynikami badań z zakresu prawodawstwa muzyki kościelnej prowadzonymi w Instytucie Nauk o Sztuce KUL.
--

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	Student zna przykłady kompozycji z historii muzyki, które powstały w kontekście historycznym i kulturowym oraz towarzyszącym im przemianom stylistycznym. Potrafi scharakteryzować idee (również teologię) różnych epok (od średniowiecza po współczesność), które wpłynęły na brzmienie muzyki w przestrzeni sakralnej.	K_W06
W_02	Student posiada dogłębną wiedzę na temat prawa kościelnego i warunkowań dotyczących organizowania muzycznych wydarzeń kościelnych (festiwale, przeglądy, koncerty, dobór repertuaru). Zna zastosowanie różnych gatunków muzyki w liturgii i wpływu Kościoła na rozwój muzyki kościelnej oraz muzycznego życia kulturalnego w różnych okresach historycznych.	K_W13
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	Student jest przygotowany do podejmowania działań w zakresie ochrony, kultywowania, pielęgnowania i zachowania muzycznego dziedzictwa epok minionych oraz poszanowania i wspierania muzycznych tradycji różnych kultur i środowisk. Potrafi współdziałać z władzami kościelnymi jak i świeckimi w procesie organizowania muzycznych wydarzeń (festiwale, koncerty) w przestrzeni sakralnej kościołów różnych wyznań.	K_K02

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

Definicje i rozróżnienia: muzyka religijna, muzyka kościelna, muzyka sakralna, muzyka liturgiczna. Prawodawstwo kościelne i państwowe dotyczące organizowania wydarzeń muzycznych w przestrzeniach sakralnych. Aspekt rozbrzmiewania muzyki w przestrzeni sakralnej – tło historyczne. Wykonywanie muzyki w różnych miejscach i ośrodkach sakralnych. Gatunki muzyki rozbrzmiewające w różnych przestrzeniach sakralnych: formy i style w zależności od epoki i funkcji: chorał gregoriański, pieśń, hymn, utwory muzyki wielogłosowej (a cappella, wokalnie-instrumentalna, instrumentalna). Pojęcie liturgii i paraliturgii w kontekście muzycznym. Muzyczne wydarzenia kulturalne organizowane w przestrzeniach sakralnych Polski (również ważniejsze w Europie)

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne	Metody weryfikacji	Sposoby dokumentacji
WIEDZA			
W_01	wykład konwencjonalny	zaliczenie	Protokół
W_02	wykład z zastosowaniem współczesnych technik audiowizualnych	pytania - dyskusja	Protokół / ocenione kolokwium
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Zaangażowanie studentów do poznania współczesnych wydarzeń muzycznych dotyczących muzyki	dyskusja i obserwacja	Protokół

VI. Kryteria oceny, wagi...

Warunkiem niezbędnym do uzyskania oceny pozytywnej jest frekwencja na zajęciach mieszcząca się w limitach zapisanych w Regulaminie studiów KUL, regularne przygotowywanie się do zajęć, aktywny w nich udział (w zakresie przewidzianym formą zajęć) oraz realizowanie we wskazanych terminach i zgodnie z otrzymanymi zaleceniami zadań wyznaczonych przez prowadzącego (np. prace cząstkowe, referaty, eseje, prezentacje, analizy, itp.). Formę końcowego kolokwium (z odniesieniem do określonych efektów uczenia się) wskazano w punkcie V niniejszej karty (metody weryfikacji). Ocena końcowa jest średnią ważoną oceny uzyskanej na końcowym kolokwium i wszystkich ocen cząstkowych uzyskanych przez studenta na zajęciach.

Ocena bardzo dobra	Osiągnięcie wszystkich założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się w stopniu bardzo dobrym. Student potrafi bardzo dobrze orientować się w prawodawstwie dotyczącym organizowania wydarzeń muzycznych (koncertów) w przestrzeni sakralnej kościołów. Zna bardzo dobrze gatunki i formy muzyczne rozbrzmiewające w przestrzeniach sakralnych różnych epok. Zna także bardzo dobrze twórców takich dzieł. Potrafi wymienić przykłady takich ośrodków (kościół, kaplice), gdzie stosowano różne kompozycje. Student orientuje się znakomicie w muzycznych wydarzeniach odbywających się w przestrzeniach sakralnych Polski i Europy.
Ocena dobra	Osiągnięcie wszystkich założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się w stopniu dobrym. Student dobrze orientuje się w prawodawstwie dotyczącym organizowania wydarzeń muzycznych (koncertów) w przestrzeni sakralnej kościołów. Zna dobrze gatunki i formy muzyczne rozbrzmiewające w przestrzeniach sakralnych różnych epok. Zna także dobrze twórców takich dzieł. Potrafi wymienić przykłady takich ośrodków (kościół, kaplice), gdzie stosowano różne kompozycje. Student orientuje się w muzycznych wydarzeniach odbywających się w przestrzeniach sakralnych Polski.
Ocena dostateczna	Osiągnięcie wszystkich założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się w stopniu dostatecznym. Student dostatecznie orientuje się w prawodawstwie dotyczącym organizowania wydarzeń muzycznych (koncertów) w przestrzeni sakralnej kościołów. Zna w miarę gatunki i formy muzyczne rozbrzmiewające w przestrze-

	niach sakralnych różnych epok. Zna także dostatecznie twórców takich dzieł. Potrafi wymienić przykłady przynajmniej kilku ośrodków (kościół, kaplice), gdzie stosowano różne kompozycje. Student słabo orientuje się w muzycznych wydarzeniach odbywających się w przestrzeniach sakralnych Polski.
Ocena niedostateczna	Niezrealizowanie założonych w niniejszej karcie efektów uczenia się. Student nie orientuje się w prawodawstwie dotyczącym organizowania wydarzeń muzycznych (koncertów) w przestrzeni sakralnej kościołów. Nie zna gatunków i form muzycznych rozbrzmiewających w przestrzeniach sakralnych różnych epok. Nie zna twórców takich dzieł. Nie umie wymienić przykłady przynajmniej paru ośrodków (kościół, kaplice), gdzie stosowano różne kompozycje. Student nie orientuje się w muzycznych wydarzeniach odbywających się w przestrzeniach sakralnych Polski.

Podczas trwania cyklu zajęć każdy student jest zobowiązany do zaprezentowania i omówienia na forum grupy zajęciowej wybranego przez siebie muzycznego wydarzenia kulturalnego, które odbywa się w przestrzeni sakralnej w Polsce lub na świecie (konkursy, festiwale, przeglądy itp.). Główne kryteria mające wpływ na ocenę końcową (kryteria weryfikacji stopnia realizacji założonych efektów uczenia się): ogólna wiedza na temat architektury sakralnej w poszczególnych epokach i jej wpływu na wykonywaną muzykę, umiejętność poprawnego określenia czy dany utwór jest możliwy do wykonania podczas liturgii Kościoła rzymskokatolickiego (zgodnie z obowiązującą legislacją kościelną), wiedza na temat prawodawstwa dotyczącego organizowania koncertów w kościołach, umiejętność zaplanowania i zrecenzowania programu koncertu mającego się odbyć w przestrzeni sakralnej.

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	30
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	60

Do realizacji przez studenta zaleconych działań w ramach pracy indywidualnej zalecane są następujące pomoce naukowe, które student ma obowiązek zorganizować we własnym zakresie: notatnik lub laptop do sporządzania notatek. Uczelnia zapewnia dostęp do następujących pomocy naukowych: wydruki materiałów niezbędnych do realizacji zajęć dydaktycznych, dostęp do biblioteki, fonoteki i wybranych internetowych platform naukowych z literaturą naukową, bezpłatny dostęp do Internetu na terenie kampusu (zgodnie z obowiązującymi na Uczelni procedurami), dostęp do sprzętu audio (odtwarzacz płyt CD – w wybranych salach).

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
<p><i>Instrukcja Konferencji Episkopatu o muzyce kościelnej</i>, 2017, w: https://episkopat.pl/instrukcja-konferencji-episkopatu-polski-o-muzyce-kościelnej. Instrukcja Kongregacji Kultu Bożego, <i>O koncertach w kościołach</i>, Rzym 1987, w: <i>Prawodawstwo muzyki liturgicznej</i>, red. A. Filaber, Warszawa 1997, s. 102-109. A. Liedtke, <i>Historia sztuki kościelnej w zarysie</i>, Pallotinum: Poznań 1961. S. Dąbek, <i>O sensie duchowym religijnej muzyki instrumentalnej XX w.</i>, w: <i>Ratio musicae</i>, Warszawa 2003; w: <i>Studia Sandomierskie: teologia, filozofia, historia</i>, t. 8 (2001), s. 53-57. S. Dąbek, <i>Współczesna muzyka religijna. Uwarunkowania i aspekt duchowy</i>, „Ethos” nr 73-74, 2006, nr 1, s. 76-86. S. Dąbek, <i>Muzyka liturgii w kontekście duchowości okresu na przykładzie dzieł mszy</i>, w: „Śpiewajmy i grajmy Panu” (por. Ps 27, 6): I Archidiecezjalny Kongres Muzyki Liturgicznej, 21-22 X 2005 r., red. Antoni Reginek, Wiesław Hudek. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2007. - (Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; nr 36), s. 62-69. S. Dąbek, <i>Kategorie "christianitas" i "polonitas" w wielogłosowej muzyce religijnej w Polsce</i>, „Liturgia Sacra: przegląd liturgiczno-muzyczny” r. 10, nr 1 (2004), s. 119-126. S. Dąbek, <i>Teologia "człowieka wewnętrznego" i styl polifonii flamandzkiej XV i XVI stulecia</i>, „Liturgia Sacra: przegląd liturgiczno-muzyczny”, r. 11, nr 1 (2005), s. 121-134. S. Dąbek, <i>Twórczość mszalna kompozytorów polskich</i>, PWN: Warszawa 1996. R. I. Drozd, <i>Podstawowe zagadnienia sacrum w muzyce, Interpretacja w muzyce jako proces twórczy</i>, red. J. Uchyły-Zroski, seria „Wartości w muzyce” nr 5, Uniwersytet Śląski: Katowice 2008, s. 34-60. R. Rogowski, <i>Muzyka i sacrum – szkic z teologii muzyki</i>, „Wrocławski Przegląd Teologiczny”, 6/1, 1998, s. 88-99. B. Pocij, <i>Muzyka i dobro</i>, „Ethos” nr 73-74, 2006, nr 1, s. 151-160. J. Ratzinger, <i>Liturgia i muzyka kościelna</i>,</p>

„Ethos” nr 73-74, 2006, nr 1, s. 22-40. E. Klima, *Dźwięki i cisza jako składowe przestrzeni sacrum*, w: *Dźwięk w krajobrazie jako przedmiot badań interdyscyplinarnych prace komisji krajobrazu kulturowego t. 11*, UMNS: Lublin 2008, s. 173-182. A. Kubiak, *Muzyka w przestrzeni architektury sakralnej*, Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Seria: Architektura, z. 43, 2004, s. 103-107. D. Mazur, *Dźwięk we wnętrzach kościołów chrześcijańskich na przestrzeni dziejów*, „Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars”, 4/1998, Opole 1998, s. 115-125. L. Przybylska, *Pojęcie przestrzeni sakralnej*, w: *Geografia i sacrum: profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. B. Domański, S. Skiba, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ: Kraków 2005, s. 381-387. J. Nowiński, *Sakralna przestrzeń – charakterystyka oraz wybrane treści ideowe i symboliczne*, „Seminare” t. 29, 2011, s. 269-283. B. Grabowski, *Przestrzeń muzyki sakralnej*, w: *Musica Sacra, Prace Specjalne 65*, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Gdańsk 2005, s. 68-82. B. Grabowski, *Muzyka w przestrzeni sakralnej*, w: *Musica Sacra, Prace Specjalne 65*, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Gdańsk 2005, s. 83-97. B. Grabowski, *Podstawy akompaniamentu liturgicznego w kontekście koncepcji teorii przestrzeni muzyki sakralnej*, w: *Musica Sacra 7, Prace Specjalne 82*, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Gdańsk 2011, s. 65-74. A. Rosiński, *Akustyka pomieszczeń sakralnych a zrozumiałość przekazu słownego*, w: *Muzyka sakralna w europejskim przekazie kulturowym. Historia – kryteria – współczesność*, red. J. Bramorski, Gdańsk 2012, s. 85-104. R. Pośpiech, *Muzyka religijna poza celebracjami liturgicznymi w świetle dokumentów Kościoła*, w: *Musica Sacra 2, Prace Specjalne 72*, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Gdańsk 2006, s. 21-37. R. Kaczorowski, *Świątynia jako miejsce spotkania człowieka z pięknem*, w: *Musica Sacra 2, Prace Specjalne 72*, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Gdańsk 2006, s. 58-67. I. Pawlak, *Muzyka w nauczaniu papieża*, „Ethos” nr 73-74, 2006, nr 1, s. 30-42. I. Pawlak, *Występy muzyczne w kościołach*, „Pro Musica Sacra” nr 11, 2013, s. 41-51; lub w: *De Musica Sacra in Polonia. Quaestiones selecte*, t. 1, Tarnów 2013, s. 401-410. Strony internetowe o festiwalach, koncertach kościelnych w Polsce i w Europie.

Literatura uzupełniająca

S. Dąbek, *O orientacji w analizie religijnej muzyki konfesyjnej. Teoria i praktyka*, „Ateneum Kapańskie” 2009, nr 1–2, s. 73–86. S. Dąbek, *O orientacji w analizie religijnej muzyki konfesyjnej. Teoria i praktyka*, w: *Roman Maciejewski twórca charyzmatyczny*, red. Jagna Dankowska, Janina Tatarska, Anna Brożek, Poznań–Warszawa 2010, s. 209–219. S. Dąbek, *O sensie duchowym religijnej muzyki instrumentalnej XX wieku*, w: *Studia Sandomierskie. Teologia — Filozofia — Historia*, t. 8, red. ks. Bogdan Stanaszek, Sandomierz 2001, s. 53–57. K. Kiwała, *Muzyka i świętość. Rekonesans*, „Ethos” 27 (2014) nr 1(105), s. 195-213. B. Pocij, *Z perspektywy muzyki*, Wydawnictwo „Więź”: Warszawa 2006. G. Miśkiewicz, *Idiom sakralny w muzyce europejskiej i jego charakterystyka w piśmarstwie Bohdana Pocij*, Agencja Wydawnicza Sygnatura: Warszawa 2015. *Musica Sacra XIII, Tożsamość muzyki sakralnej w dialogu z kulturą współczesną*, red. J. Bramorski, Gdańsk 2017, w: <https://bibliotekanauki.pl/books/1036920>. J. Bramorski, *Pieśń nowa człowieka nowego. Teologiczno-moralne aspekty muzyki w świetle myśli Josepha Ratzingera – Benedykta XVI*, Gdańsk 2012. J. Waloszek, *Teologia muzyki. Współczesna myśl teologiczna o muzyce*, Opole 1997. Jan Paweł II, *Wiara i kultura. Dokumenty, przemówienia, homilie* (red. M. Radwan). Jan Paweł II, *List do artystów*, Rzym 1999, w: <https://idmjp2.pl/index.php/pl/1455-jan-pawel-ii-list-do-artystow> lub <https://culture.pl/pl/artykul/jan-pawel-ii-list-do-artystow>. I. Pawlak, *De Musica Sacra in Polonia. Quaestiones selecte*, t. 1-2, Tarnów 2013; t. 3, Tarnów 2015 (wybór artykułów). I. Pawlak, *Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła*, Polihymnia: Lublin 2001.; Sobczak D., *Teologiczno-muzyczna ars oratoria w „Sanctus” z „Mszy na chór mieszany i podwójny kwintet dęty” Igora Strawińskiego*, *W poszukiwaniu inspiracji gregoriańskich*, „Musica sacra” 16, Śpiew gregoriański – wczoraj i dziś, Gdańsk 2020, s. 131-138; Sobczak D., *Ks. Władysław Zientarski (1916-1991) – badacz dziejów muzyki polskiej od XV do XIX wieku*, Wydawnictwo Polihymnia, Lublin 2008, ss. 272.